

Мирјана Радовановић Пејовић

ОШ „Душан Јерковић” Ужице

mirjanarp@ptt.rs

Ана Дуковић

ОШ „Душан Јерковић” Ужице

ОШ „Алекса Дејовић” Севојно

anadukovic4@gmail.com

**СВЕТСКИ КОНГРЕС ШКОЛСКИХ БИБЛИОТЕКАРА
„ПРОЦВАТ ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ: ИСТРАЖИВАЊЕ,
ПОЛИТИКА И ПРАКСА”**

Под називом „Процват школске библиотеке: истраживање, политика и пракса”, од 17. до 21. јула 2023. године, Рим је био домаћин 51. Светског конгреса школских библиотекара и 26. Међународног истраживачког форума о школском библиотекарству, одржан у Каза ла Сале (Casa La Salle). Организатори Конгреса били су Међународно удружење школских библиотекара (ИАСЛ) и Друштво библиотекара Италије (The Associazione Italiana Biblioteche), у сарадњи са још неколико институција, међу којима су и ИВВУ Италија, Рома Тре Уиверзитет (Università Roma Tre), Италијанско педагошко друштво...

На овогодишњем скупу било је присутно преко 150 учесника са свих континената, из различитих земаља – од Панаме, преко Исланда, Норвешке, до Казахстана, Шри Ланке, САД, Руанде... Међу њима, по други пут, биле су и две библиотекарке из Србије, Мирјана Радовановић Пејовић и Ана Дуковић, школски библиотекари ОШ „Душан Јерковић” из Ужица. Оне су имале запажено излагање „Сарадња и партнерство школских и народних библиотека: Пут у бољу будућност за све”. Представиле су разноврсне моделе заједничких активности јавних и школских библиотека и указале на важност континуираног подстицања младих на читање и развијање компетенција за целоживотно учење. Било је сјајно поделити своје искуство и стратегију са

другим библиотекарима у својој области рада, дати им увид у начине на које школске и јавне библиотеке могу да раде заједно на постизању синергијских циљева за ученике.

Ужичке библиотекарке могле су да се упознају са актуелном праксом и истраживањима у школским библиотекама широм света, да разговарају о мисији, визији и улози школских библиотека у дигиталном друштву, да дискутују о идејама за редизајн програма рада школске библиотеке, али и да сазнају детаље о програмима школских библиотека у Италији, другим земљама Европе и света, као и да створе глобалне везе за будућу сарадњу.

Традиционално, на отварању, сви учесници позвани су на позорницу са заставицама својих земаља да се представе. Они који су лично присуствовали конференцији могли су се укључити у акцију да „дрво школске библиотеке”, постављено у главној конференцијској сали, „процвета”, тако што су лепили (папирни) цвет и лист, са фразама о читању и раду школске библиотеке, или постављањем фотографије сопствене школске библиотеке. Осим богатог програма самог Конгреса, учесници су имали прилику да се упознају са знаменитостима Вечног града и да посете школске и јавне библиотеке.

Истакнута пленарна предавања одржали су: професор Ђино Ронкаља, који је говорио о новим праксама читања и новим ресурсима (као што су дигитални асистенти засновани на вештачкој интелигенцији) у школској библиотеци, који мењају њихову улогу у промовисању читалачке и информатичке писмености; професор Ђузепе Карус, који је истакао да је транзиција на одрживо, инклузивно и отворено друштво у току, у складу са циљевима УН Агенде 2030; професор Пол Габријел Вестон, изнео је размишљања о томе какву улогу могу имати библиотеке када је реч о инклузији као културном достигнућу, коме се мора тежити од детињства. Закључено је да изградња инклузивних друштава (СДГ 16) подразумева и неговање инклузивних библиотечких заједница.

Било је веома интересантно чути шта се дешава на међународном нивоу и занимљиво сазнати да се сви суочавамо са сличним изазовима, као што су подршка руководилаца школа, недовољан број библиотекара у школама, буџет, изолација... Две главне теме које су се наметнуле, из презентација и дискусија

током целе недеље, биле су вештачка интелигенција (АИ) и цензура (banned books). Вештачка интелигенција постала је свеприсутна у модерном свету и многи осећају растућу знатижељу у вези са овом технологијом. АИ писменост је била тема уводне речи др Ђина Ронкаље, професора дигиталних хуманистичких наука на Универзитету Рома Тре. Нагласио је потребу да упутимо наше ученике како би разумели када треба користити вештачку интелигенцију и, што је још важније, како да је етички користе. Пошто је ово област истраживања која се стално мења и расте, биће интересантно видети шта ће се рећи о АИ на конференцији следеће године. Потребне су нове вештине и методолошки оквири да би се боље одговорило на овај изазов.

Ужичке библиотекарке срдачно су разговарале са садашњом председницом Међународног удружења школских библиотекара Канађанком Џенифер Бранч-Муелер, коју су упознале у Дубровнику 2019, на 48. Светском конгресу школских књижничара, када су и први пут излагале. Упознале су се и размениле искуства са Луизом Маркуар, организаторком Конгреса, председницом ИФЛА секције за школске библиотеке, професорком библиотекарства и информатике.

Од првог дана постало је очигледно да се изазови са којима се суочавају библиотекари у Србији осећају на многим местима широм света. У време када је ученицима потребно више смерница него икада, како би се снашли у информационом екосистему који се брзо мења, док школски системи широм света жале због смањења читања и пратећих падова нивоа писмености, улога школске библиотеке и квалификованог особља школске библиотеке остаје занемарена. У нашој земљи велики проблем у школским библиотекама јесте упошљавање технолошких вишкова и наставника који допуњују норму. Ово збуњује јер су истраживачки докази о доприносу писмености, информатичкој писмености и добробити које школске библиотеке и њихово особље дају ученицима опсежни, а страст и посвећеност школских библиотекара који су се окупили на конференцији била је очигледна.

Конгрес је обухватио теме одрживости, и као садржај свог програма, и као аспект организације (спонзори и материјал за

учеснике). Што се тиче садржаја, одрживост и имплементација Агенде 2030 кроз школске библиотеке били су један од колосека позива за подношење радова, а поједини излагачи знатно су допринели овој теми (професори Јејтс, Најду и Никсон). Дерил и Џени Ториен проширили су наша знања о истраживачком учењу у библиотеци, Пиеро Атанасио о подршци италијанских издавача школским библиотекама... Многобројна излагања односила су се на истраживања о димензијама мотивације адолесцената за читање, увид у начине на које школске и јавне библиотеке могу да раде заједно, на евалуације иновативне имплементације роботике и makerspaces, као и на креативну примену циљева одрживог развоја УН. Промоција читања, профил библиотекара, значај лидерства у афирмисању вредности школских библиотека, организовање и промоција читалачких клубова, изражавање емоција кроз виртуелно приповедање биле су још неке од запажених тема.

Током Конгреса одржана је и уобичајена добровољна хуманитарна аукција и Међународна изложба књига, на којој су представљена и поклоњена поједина издања неколико српских публикација. Све књиге поклоњене су локалним школским библиотекама.

Овогодишњи конгрес пружио је простор практичарима да поделе своја гледишта о томе где смо данас и како треба да градимо будућност. Кроз интердисциплинаран и интерактиван приступ, конгрес је подстакао ширење и размену идеја у различитим облицима. Учесници су могли да стекну нова искуства на иновативним радионицама, да слушају инспиративне главне говорнике, гледају интересантне и информативне презентације, а такође да истраже невероватан град Рим.

Школски библиотекари из Србије повезали су се са колегама широм света, али су такође могли да виде како њихов рад и истраживање могу да користе глобалној заједници наставника библиотекара (или школских библиотекара, у зависности од тога како их која земља зове). То им је дало још један подстицај и енергију да наставе са својим активностима. Удаљавајући се од штампе, прихватајући технологију и подржавајући истраживање и сарадњу, библиотеке и даље имају способност да остану релевантне, у свету који се стално мења.